

План на перемогу: 5 кроків, щоб зупинити резистентність до антибіотиків

Стійкість бактерій до антибіотиків — явище закономірне. Бактерії постійно навчаються та передають знання про антимікробні препарати наступним поколінням як спадок. Однак, неконтрольоване вживання антибіотиків значно прискорює цей процес. Що частіше використовується антимікробний препарат, тим швидше з'являються та розмножуються бактерії, які втратили до нього чутливість.

Всесвітній економічний форум визнав резистентність до антибіотиків глобальною проблемою, з наслідками якої не зможе впоратися жодна організація чи країна самотужки. Розрахувати можливі соціальні, економічні та фінансові загрози від стійкості до препаратів поки важко.

Однак відомо, що щороку від резистентних до антибіотиків бактерій у Європейському Союзі помирає близько 25 тис людей. А кількість жертв до 2050 року може досягти 10 мільйонів людей, згідно зі звітом щодо розповсюдженості антимікробної резистентності. Додаткові витрати на охорону здоров'я та зниження виробництва через стійкість до антимікробних препаратів складають 1,5 мільярда євро. Тому ВООЗ розробила програму, що допоможе країнам покращити ситуацію з використанням антибіотиків.

Резистентність до антимікробних препаратів: статистика та прогнози

Деякі найпоширеніші дитячі захворювання в країнах, що розвиваються, — малярія, пневмонія, інші респіраторні інфекції та дизентерія — вже не можна вилікувати. У країнах з низьким рівнем доходу ефективні та доступні антимікробні препарати мають вирішальне значення для порятунку життя дітей, які страждають цими захворюваннями, а також для інших станів, таких як бактеріальні інфекції крові. Деякі повсякденні хірургічні операції та хіміотерапія раку стануть менш безпечними без ефективних антибіотиків. Розглянемо декілька ключових цифр та фактів щодо розвитку резистентності у наш час.

- 2,4 млн жителів Австралії, Європи та Північної Америки можуть загинути через стійкість супербактерій до антибіотиків вже протягом наступних 30 років
- 40-60% інфекцій вже не лікуються за допомогою антибіотиків у країнах з низьким та середнім рівнем доходу, коли частка стійких до антибіотиків хвороб у країнах ОЕСР — 17%
- 671 689 стійких до антимікробних препаратів бактеріальних інфекцій було зафіксовано у 2015-му році в країнах ЄС

Access, Watch, Reserve — три групи антибіотиків

У 2019-му ВООЗ переглянула найрозповсюдженіші бактеріальні інфекції та опублікувала оновлений список рекомендацій щодо вживання 180 антибіотиків. До цього останній раз перелік оновлювався 40 років тому.

Щоб зупинити резистентність до препаратів, усі антибіотики було розподілено на три групи:

- **Access** (доступу). Препарати з цього списку рекомендовані до лікування найбільш поширених інфекційних захворювань (наприклад, пневмонії) та знаходяться у масовому доступі. У цю групу входять антибіотики, які найбільш ефективні проти широкого кола найпоширеніших сприйнятливих патогенів та які мають мінімальний ризик появи резистентності. До групи доступу входять 48 антибіотиків, 19 з яких знаходяться в орієнтовному переліку життєвонеобхідних лікарських засобів, розробленому ВООЗ. Антибіотики цієї групи мають найкращий терапевтичний ефект;
- **Watch** (спостереження). У цю групу входять препарати, що значно підвищують ризик розвитку резистентності до антибіотиків. Через це їх необхідно призначати для більш вузького переліку бактеріальних захворювань, серед яких: інфекції верхніх дихальних шляхів, гострий бактеріальний синусит або бактеріальний бронхіт;

- **Reserve** (резерву). В цю групу входять 8 препаратів, серед яких колістин та цефалоспоринові антибіотики. Резервні антибіотики призначаються виключно при тяжких бактеріальних захворюваннях, що несуть загрозу життю, та відрізняються мультирезистентністю до препаратів з основних груп.

Повну класифікацію антибіотиків можна подивитися [тут](#).

5 кроків до подолання проблеми резистентності у світі

Щоб уповільнити розвиток стійкості бактерій до антимікробних препаратів, згідно з програмою AWARe створено план дій, що складається з 5 основних кроків.

Крок 1

Залучити до вирішення проблеми резистентності фахівців всіх країн,.

Антимікробна стійкість вплине на всіх, незалежно від місця проживання, стану здоров'я, економічного благополуччя, способу життя чи поведінки. Це матиме також вплив на галузі, що перебувають за межами здоров'я людини, такі як: здоров'я тварин у сільському господарстві, продовольча безпека та економічний розвиток.

Тому всі — у всіх секторах та дисциплінах — мають брати участь у виконанні плану дій, та докладати зусиль до збереження ефективності антимікробних лікарських засобів шляхом консервації та програми управління.

Крок 2

Перш за все профілактика.

Кожна інфекція, яку вдалось запобігти, не потребує лікування. Профілактика захворювання може бути економічно ефективною, тому має інтегруватися у всі сектори життя, включно з тими, де ресурси обмежені. Гарна санітарія, гігієна та інші заходи профілактики інфекцій, які можуть уповільнити розвиток стійкості до препаратів, — найкращий варіант для інвестування коштів.

Крок 3

Доступність.

Щоб зберегти здатність лікувати тяжкі інфекції та уповільнити розвиток резистентності, необхідно надати рівноправний доступ до усіх необхідних ліків, та популяризувати правила використання існуючих та нових антимікробних препаратів.

Ефективна реалізація національного та глобального планів дій щодо подолання антимікробної стійкості залежать також від доступу до медичної допомоги, кваліфікації лікарів, що можуть надати допомогу, ветеринарів, підходів до профілактики, діагностичних засобів, а також доступу до освітніх ресурсів та доказових даних.

Крок 4

Стійкість.

Всі країни повинні мати національний план дій подолання проблеми антимікробної резистентності, включно з оцінкою потреб у ресурсах. Щоб реалізувати ці плани, будуть потрібні довгострокові інвестиції в спостереження, оперативні дослідження, лабораторії, в галузь охорони здоров'я для людей та тварин, в професійну освіту та підготовку спеціалістів.

Крок 5

Додаткові цілі для досягнення глобальної мети.

Держави перебувають на дуже різних стадіях розвитку реалізації національних планів боротьби з антимікробною резистентністю. Щоб усі країни могли досягти прогресу у реалізації глобального плану дій, найближчим часом будуть впроваджені гнучкі механізми моніторингу та звітності. Вони дозволять кожній країні зрозуміти свої слабкі сторони та визначити пріоритетні дії, щоб успішно реалізувати кожен з п'яти стратегічних кроків. Ця система допоможе оптимізувати глобальні процеси, відповідно до локальних потреб кожної з країн.

Проблема резистентності до антибіотиків — глобальне явище, тому усім країнам необхідно об'єднатися для досягнення спільної мети. Дізнатися додаткову інформацію про те, як необхідно вести комунікацію працівникам сфери здоров'я та фармакологічного бізнесу довкола проблеми резистентності до антибіотиків, можна [ТУТ](#).

Джерела

1. https://amr-review.org/sites/default/files/160525_Final%20paper_with%20cover.pdf
2. https://www.who.int/medicines/publications/essentialmedicines/EML_2017_ExecutiveSummary.pdf
3. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/antibiotic-resistance>
4. <https://adoptaware.org/>
5. https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/193736/9789241509763_eng.pdf?sequence=1